

BNR: Munca și capitalul în ecuația stabilității financiare

Orice analiză a bunăstării, făcută din perspectiva economiei de piață, nu poate evita conjugarea muncii și capitalului. Complementare fiind dozajul și calitatea celor două valori.

Pare simplu! Deși, în realitate, lucrurile au fost și sunt extrem de complicate. Iar istoria le-a validat după mult timp, după secole de frământări și confruntări dramatice, de descoperiri, de revoluții economice. Și, ceea ce este cel mai important, validarea s-a produs în baza unor legi dintre acelea care nu sunt făcute și desfăcute de oameni, ci sunt impuse pe deasupra voinței oamenilor.

Când, în „anii nebuni“ ai Americii, la Chicago s-a produs cea mai mare dezlănțuire de capital și de muncă, lumea marca desăvârșirea revoluției industriale. În trenul industrializării urcase și România. O primă etapă de succes, între momentul întemeierii Băncii Naționale, în 1880, și Primul Război Mondial. A ocupat atunci un loc rezonabil între primele 19 țări reprezentative pentru economia Europei. Au urmat anii interbelici. Petrolul, jumătate avantaj cantitativ - jumătate avantaj competitiv, locomotivele lui Malaxa, avioanele construite la IAR, plus continuarea marilor construcții publice au fost relevantul rezultat al împletirii capitalului cu munca. După al Doilea Război Mondial și, firește, după ce am trecut prin obsedantul deceniu (1945-1955), regimul comunist din România a cunoscut trei etape de deschidere, toate dominate de politici de industrializare, în care capitalul tehnologic a avut un rol important. O parte a fost realizat în țară, o altă parte a fost importat sub formă de licențe, în împrejurări în care erau angajate mari împrumuturi externe. Între 1980 și 1989 însă, când am fi avut nevoie de noi împrumuturi pentru re tehnologizări, istoria n-a fost de partea noastră.

Inflația dramatică din America, provocată de șocurile petroliere din anii '70 și zdrobită de Fed cu prețul unei recesiuni devastatoare, întinsă pe o mare parte a planetei, n-a ocolit România. Iar aici, la noi, criza a fost rău gestionată și politic, și economic. Țara a intrat în încetare de plăți. Iar decizia de a restitui întreaga datorie externă ne-a adus închiderea, pentru 15 ani, a accesului pe piețele internaționale de capital. Au fost raționalizate produse de bază, între care gazul metan și electricitatea, nu au mai fost importate nici tehnologii și nici informații din domeniile tehnico-științifice care explodaseră în țările avansate, au fost introduse mercuriale în piețe. Procesul capitalizării a intrat în colaps.

Timp de cinci ani, din 1988 până în 1993, România a fost în depresiune. Iar începând din toamna lui 1990 a avut de suportat și un lung ciclu de dezordine a prețurilor de consum, dominat de rate anuale ale inflației între 150 și 300 la sută. A fost în firea lucrurilor, în aceste condiții, ca programul pe care și l-a impus noua conducere a țării, de după decembrie 1989, de trecere la refacerea economică într-un ritm de „terapie de șoc”... să se resemneze cu „terapia graduală”.

De ce am făcut acest recurs la istorie? În ianuarie, într-o conferință de presă, BNR a prezentat și a dezbătut raportul asupra stabilității financiare. Raport ce cuprinde și o analiză riguroasă a vieții economice interne și internaționale. Documentul este publicat pe site. În partea de analiză internă, în capitolul dedicat sectorului real, capitalului îi este rezervat un spațiu mare. Care i se și cuvine, prin rolul de prim rang în creșterea economică. Teme cum sunt disciplina sau indisciplina financiară, volumul investițiilor, certitudinile sau incertitudinile în noul context geopolitic, profitabilitatea au mai puține rădăcini în istorie. Chiar și zonele de risc, care cuprind mase critice de firme „atipice”, cele fără salariați sau cu activități suspendate, cu cifre de afaceri zero, au legături prea puține cu trecutul. Sunt rănile noi din economie.

Când însă ajungem la numeroasele firme cu capital negativ, cele cu datorii mai mari decât întreaga lor avere, sau la cele al căror necesar de recapitalizare se ridică la 136 de miliarde de lei, regăsim aici masive sechele ale suferințelor economice trecute. La răscrucea celor două sisteme, acum 33 de ani, când atacam schimbări în viața societății noastre, ne-am ales și cu iluzii... transformate mult prea repede în deziluzii. Mai cu seamă că, în marele sac pe care îl numim avuția țării, existau mai puțini bani decât ne erau trebuințele. Și totuși, când reușim să ne detașăm de impresii și apelăm la date statistice, constatăm cât de mari și de importante sunt schimbările din aceste trei decenii. Inclusiv cele referitoare la baza de capital fundamentată în acești ani, pe care le regăsim în creșterea fără precedent a profitabilității și a rezilienței.

Am moștenit, este drept, probleme grele, care doar treptat au putut să fie rezolvate. Prin reforme structurale. Dificilă treabă, căci astfel de reforme sunt scumpe, iar banii statului și ai companiilor private sunt numărați. A fost nevoie să fie înmulțite sursele de venituri. Prin mărirea câștigurilor. Și prin reducerea numărului de companii obișnuite cu poziții pe linia de plutire, cu o eficiență modestă a muncii, cu creșteri mari ale costurilor de producție și cu rezultate aflate la mare depărtare de standardele de competitivitate. Pentru că o țară nu poate fi bogată fără o masă critică de oameni înstăriți. Câteva milioane bune!

Bogăția țării și a oamenilor depinde de cum va reuși conjugarea muncii cu capitalul. Mărfurile sunt produse de oameni, cu priceperea lor, cu mentalitățile lor, cu obiceiurile lor, cu sentimentele sau resentimentele lor și cu posibilitățile lor de a produce bunuri și servicii utile. Li se adaugă - fiind de extremă importanță - înzestrarea cu hale, mașini, tehnologii! Capitalul! Plus calitatea managementului! Și mai sunt ideile care să conducă la închiderea a cât mai multor canale de risipă și de pierderi. Și la creșteri de eficiență!

Adrian Vasilescu

<https://www.zf.ro/eveniment/adrian-vasilescu-bnr-munca-si-capitalul-in-ecuatia-stabilitatii-21587117>